

„Planeta Lem” - nowy dom dla literatury i języka w Krakowie

2018-09-11

W Krakowie powstanie pierwsze w Polsce centrum poświęcone literaturze i językowi. Budowę Centrum Literatury i Języka „Planeta Lem” w dawnym Składzie Solnym na Zabłociu ogłosiło Miasto Kraków podczas konferencji prasowej zorganizowanej w czwartek, 6 września. Konferencji towarzyszyło ogłoszenie międzynarodowego konkursu architektoniczno-urbanistycznego na koncepcję Centrum.

Patronem Centrum będzie Stanisław Lem. To najpoczytniejszy i najpopularniejszy polski autor, pisarz podejmujący uniwersalne i aktualne także dla dzisiejszego czytelnika tematy. Planeta Lem będzie miejscem szeroko prezentującym literaturę i dziedzictwo językowe i stanie się symbolem Krakowa Miasta Literatury UNESCO – mówi Jacek Majchrowski, Prezydent Miasta Krakowa. Prace nad szczegółową koncepcją centrum trwały przez wiele lat i uczestniczyły w nich wszystkie środowiska literackie naszego miasta - i nie tylko. Na 5-lecie tytułu Miasta Literatury UNESCO dla Krakowa z dumą prezentujemy Państwu dojrzałą wizję miejsca opartego na idei wielopokoleniowej edukacji literackiej i językowej. Chcemy godnie zagospodarować na cele społeczne tę ważną lokalizację – w jej szczególnym kontekście na styku trzech dzielnic i w kontekście innych instytucji kultury Podgórze i Zabłocia – dodaje Prezydent.

Inwestycja powstanie na należącej do miasta działce o powierzchni ok. 1 hektara przy ul. Na Zjeździe 8, w sąsiedztwie innych instytucji kultury na prawym brzegu Wisły – Fabryki Emalia Oskara Schindlera, Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK i Ośrodka Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora Cricoteka, w pobliżu estakady kolei aglomeracyjnej, Muzeum Podgórze i terenów zielonych Bulwarów Wiślanych. W ten sposób powstanie miejsce w sposób szczególny dowartościowujące dzielnicę kultury, jaką w ostatnich latach staje się Zabłocie i Podgórze. Nie bez znaczenia pozostaje także kontekst pobliskiego Placu Bohaterów Getta, a także sukcesywny rozwój Zabłocia, w którym w ostatnich latach przybyło znacząco mieszkańców, rodzin z dziećmi – poszukujących dla siebie tzw. trzeciego miejsca – miejsca spędzania czasu wolnego, edukacji, odpoczynku.

[OTO FOTOKRONIKA MIASTA KRAKOWA](#)

Stanisław Lem patronem literackiego domu Krakowa

Historyczny budynek Składu Solnego od wielu lat był brany pod uwagę jako przyszła przestrzeń kultury. Rozważano w tym miejscu umieszczenie siedzib kolejno: Krakowskiego Biura Festiwalowego, Sinfonietty Cracovii, Muzeum Podgórze i Biblioteki Kraków. Przedmiotem międzynarodowego konkursu na wizję „Planety Lem” jest rewitalizacja XVIII-wiecznego budynku magazynu solnego i dobudowa nowego obiektu po jego wschodniej stronie. Całość będzie stanowić miejsce wielofunkcyjne, otwarte dla wszystkich grup wiekowych, miejsce edukacji literackiej i zarazem wizytówkę pierwszego słowiańskiego miasta literatury UNESCO, którym od 2013 r. jest Kraków.

Sercem inwestycji będzie nowoczesna wystawa dedykowana uniwersum tematycznemu powieści Stanisława Lema – futurologa, powieściopisarza, najczęściej tłumaczonego i wydawanego polskiego pisarza. W tym miejscu pielęgnowana będzie także pamięć o dorobku twórczym innych wybitnych mistrzów słowa, przede wszystkim tych związanych z Krakowem, m.in.: Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej, Stanisława Wyspiańskiego, Josepha Conrada, Sławomira Mrożka, a także wybitnych tłumaczy, ilustratorów, autorów książki dziecięcej.

Wielofunkcyjna i innowacyjna przestrzeń dla literatury

Koncepcję wystawy głównej przygotowało studio Tengtent, którego twórcy byli związani m.in. z sukcesami uznanej grupy Platige Image. Wizja powstała według pomysłu Jacka Dukaja, jednego z najważniejszych współczesnych polskich powieściopisarzy. Narracja wystawy jest zbudowana wokół kluczowych dla Lema zagadnień postępu technologicznego, przypadku, ewolucji, obcości i granicy poznania. Będzie zarazem skierowana do szerokiej publiczności, w tym przede wszystkim do odbiorcy w młodym wieku i dzieci, wciągając uczestników w interaktywną grę z wykorzystaniem innowacyjnych technologii.

We współpracy z Fundacją na Rzecz Muzeum Języka Polskiego powstała także koncepcja dodatkowej wystawy stałej, poświęconej językowi (w tym w szczególności języka polskiego we wszystkich jego odmianach) i ogólnie rozumianej komunikacji. Planowane są ekspozycje ruchome, przypominające wybitne postaci literackiego Krakowa, nowoczesne, modułowe sale wielofunkcyjne z przeznaczeniem na festiwale i inne wydarzenia literackie (w tym Festiwal Conrada, Festiwal Miłosza, Festiwal Non-Fiction, Festiwal Literatury dla Dzieci, Festiwal Komiksu) oraz szereg innych inicjatyw literackich realizowanych przez przyszłych partnerów centrum), a także mediatekę, kawiarnio-księgarnię i przestrzeń coworkingową dla literackich i kreatywnych środowisk Krakowa. Obiekt uzupełni przyległy ogród, dzięki czemu przemysłowe Zabłocie wzbogaci się o nową przestrzeń zieloną. Inwestycja domyka program rewitalizacji Zabłocia, tworząc wspólny dom dla różnorodnych inicjatyw literackich i wszystkich podmiotów, które od lat budują literacki Kraków. Nasze miasto potrzebuje takiego miejsca i od dawna wspólnie ze środowiskami literackimi naszego miasta, a także Radą Honorową Miasta Literatury UNESCO, rozmawiamy o takiej pojemnej i włączającej różnorodne fenomeny literackiego Krakowa koncepcji – mówi Prezydent Majchrowski. Realizacja „Planety Lem” to wypełnienie najważniejszej deklaracji Krakowa z aplikacji o przyjęcie do Sieci Miast Kreatywnych UNESCO. Operatorem obiektu będzie Krakowskie Biuro Festiwalowe, które w imieniu Miasta prowadzi proces inwestycyjny.

Realizację inwestycji poparty nie tylko różnorodne środowiska literackie Krakowa, w tym pisarze skupieni wokół Rady Honorowej Krakowa Miasta Literatury UNESCO, przedstawiciele Rady Języka Polskiego i koalicja polskich językoznawców reprezentowana przez Fundację na rzecz Muzeum Języka Polskiego, reprezentanci Miast Literatury UNESCO z całego świata, ale także liczni goście krakowskich festiwali literackich, księgarze, wydawcy i tłumacze.

Pierwsze w Polsce Centrum Literatury i Języka

Centrum literackie w Składzie Solnym będzie pierwszym w kraju miejscem poświęconym nowoczesnej refleksji nad językiem. Utworzenie Centrum zgodnie poparty Rada Języka Polskiego przy Prezydium PAN oraz wszystkie liczące się środowiska językoznawcze w Polsce. Idea

nowoczesnego centrum dla języka wynika z przekonania o niezmienności jego znaczenia w życiu kultur i społeczeństw. Na całym świecie istnieją interdyscyplinarne placówki wykorzystujące w swojej misji najnowocześniejsze technologie, interaktywne instalacje i obiekty przestrzenne pozwalające na przedstawianie zagadnień językowych w sposób przystępny dla szerokiego grona odbiorców. Swoje własne muzea mają już m.in. język hiszpański (Casa del lector w Madrycie oraz Museo del Libro y de la Lengua w Buenos Aires), portugalski (Museu da Língua Portuguesa w São Paulo) czy litewski (Lietuvių Kalbos Muziejus w Wilnie).

Ogromne, lecz ciągle mało znane i często niedoceniane bogactwo historii polszczyzny i różnorodność zjawisk zachodzących we współczesnym języku polskim może być punktem wyjścia do narracji włączającej nie tylko rodzimych użytkowników języka, ale społeczności polonijne na całym świecie i wszystkich zainteresowanych poznawaniem i zgłębianiem języka jako najdoskonalszego narzędzia komunikacji.

Międzynarodowy konkurs architektoniczny

Ogłoszenie inwestycji zbiega się z inauguracją międzynarodowego konkursu architektoniczno-urbanistycznego na koncepcję Centrum, zorganizowanego we współpracy z Stowarzyszeniem Architektów Polskich oddział Kraków. Dwuetapowy konkurs skierowany do pracowni z całego świata obejmuje rewitalizację dawnego budynku Składu Solnego i realizację nowej bryły lub zespołu budynków po jego wschodniej stronie.

W sędzi konkursowym pod przewodnictwem Piotra Lewickiego zasiądą architekci doświadczeni w realizacjach w dziedzinie kultury, w tym m.in. Alberto Veiga ze studia Barrozzi/Veiga (Filharmonia w Szczecinie, Auditorio Águilas, sale koncertowe w Monachium i Edynburgu, Muzeum Sztuk Pięknych w szwajcarskim Chur) czy Zbigniew Maćków (rewitalizacja dworca PKP we Wrocławiu, odpowiedzialny za głośny projekt Kościoł. Piękno i Kicz w ramach programu obchodów Europejskiej Stolicy Kultury 2016 Wrocław). Na 28 września wyznaczono termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w konkursie, w marcu 2019 zostaną ogłoszone jego wyniki.

Inwestycja będzie realizowana w latach 2019-2022. Otwarcie obiektu zaplanowane na 2022 rozpocznie nowy rozdział w popularyzacji dzieła Stanisława Lema i dopełni projekt kulturalno-edukacyjny Lem 2021 realizowany pod auspicjami programu Kraków Miasto Literatury UNESCO w związku z przypadającą na rok 2021 setną rocznicą urodzin pisarza.

Inwestycja powstanie w większej części ze środków miejskich, organizatorzy deklarują jednak starania o pozyskanie funduszy zewnętrznych, m.in. z planowanego naboru do Funduszy Norweskich. „Planeta Lem” spełnia wszystkie wymagania stawiane inwestycjom o charakterze społecznym i kulturotwórczym. Za wzór stawiamy sobie analogiczne centra literackie i kreatywne funkcjonujące z powodzeniem od lat na świecie – Federation Square w Melbourne, Casa del lector w Madrycie, Writers’ Centre w Norwich, niemieckie domy literatury. Jesteśmy przekonani, że Kraków jako miasto o szczególnej literackiej tożsamości, a także jedna z kolebek języka polskiego, zasługuje na miejsce będące należytyym podkreśleniem tych tradycji, a zarazem przestrzenią dalszej popularyzacji literatury i rozwoju wiedzy o języku – konkluduje Prezydent Majchrowski.